

ČESKÝ JAZYK A LITERATURA 5

C5PZD16C0T01

DIDAKTICKÝ TEST

Počet úloh: 30

Maximální bodové hodnocení: 50 bodů

Povolené pomůcky: psací potřeby

Tento dokument obsahuje zdůvodnění správných řešení jednotlivých úloh didaktického testu.

1 Ve které z následujících vět je pravopisná chyba?

- A) Můj potměšilý soused se nikdy nezmění.
- B) Příčinou nedorozumění byla jeho nesmělost.
- C) Start letadla doprovázelo poměrně silné hřmění.
- D) Velmi sebevědomě vyvrátil všechny jeho doměnky.

Zdůvodnění

Podstatné jméno *domněnka* je příbuzné se slovesem *domnívat se*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 2

Utíkal, ***** unikl ze spárů toho ďábla. Utíkal tak dlouho, ***** konečně nezahlédl paprsky slunce.

(CZVV)

1 bod

2 Ve které z následujících možností jsou v odpovídajícím pořadí uvedeny spojovací výrazy, které patří na vynechaná místa (*****) ve výchozím textu?

- A) proto – ale
- B) aby – dokud
- C) aniž – pokud
- D) přestože – avšak

Zdůvodnění

Na první vynechané místo patří spojka *aby*, pomocí níž je vyjádřen účel útěku, tzn. to, čeho chtěl dotyčný dosáhnout (chtěl uniknout ze spárů toho ďábla).

Na druhé vynechané místo patří spojovací výraz *dokud*, pomocí něhož je specifikováno, jak dlouho dotyčný utíkal (utíkal do té doby, dokud nezahlédl paprsky slunce).

Ostatní posuzované kombinace spojovacích výrazů nedávají v daném kontextu smysl.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 3

Včera mě Petr rozzlobil. Měla jsem hodně práce – udělat úkol z matematiky, vypsát si **anglický** slovíčka. A když to všechno bylo hotové, do pokoje vešel **von**, v ruce zmrzlinu. A jak se zvědavě naklonil nad stůl, zmrzlina skončila na **mejch** školních sešitech.

(CZVV)

max. 2 body

3 Najděte ve výchozím textu všechny nespisovné tvary slov a přepište je do spisovné češtiny.

Příklad:

Požádal nás, abysme mu pomohli. Prý už se na to nemůže dýl dívat. →

abychom, déle

Řešení

anglická, on, mých

max. 2 body

4 Přiradte k jednotlivým druhům podmětu (4.1–4.3) odpovídající větu (A–E):

(Každou možnost z nabídky A–E můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

- 4.1 podmět rozvitý _____
4.2 podmět nevyjádřený _____
4.3 podmět několikanásobný _____

- A) Během výletu české turisty překvapily přeháňky a bouřky.
B) Včera pytláci zcela bezohledně zničili domovy vydry a rysa.
C) Nad rybníky a loukami pomalu kroužil v širokých spirálách orel.
D) Se sklizní jablek a hrušek dědovi pomáhali ochotní lidé z vesnice.
E) V blízkosti silničního mostu jsme zahlédli hnízda vlaštovek a jiříček.

Zdůvodnění

4.1 – D)

Ve větě je podmět *lidé* rozvitý výrazy *ochotní* a *z vesnice* (*ochotní lidé; lidé z vesnice*).

4.2 – E)

Ve větě je podmět nevyjádřený (*my*).

4.3 – A)

Ve větě je podmět několikanásobný *přeháňky a bouřky*.

Žádný z posuzovaných druhů podmětu se nevyskytuje ani v možnosti B), ani v možnosti C).

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 5

Sourozenci Jakub a Lukáš trávili celý měsíc u babičky, která bydlí na vsi poblíž Příbyslavi. Oba rádi chodili na celodenní vycházky do přírody. Nejvíce je **upoutali** rozlehlé pastviny, kde s oblibou pozorovali pestrobarevné **motýli**, vážky s průsvitnými křídly nebo **neúnavně** poskakující kobylinky zelené. Zástupci pozoruhodné hmyzí říše je úplně okouzlili. To ale děti ještě netušily, jak nemilé překvapení jim hmyz **připravý**.

Na babiččině zahradě si v zemi vybudovaly hnízdo vosy. Pravidelné nálety **zuřivých** vos působily všem mnoho starostí. Jednoho dne však Lukáš objevil na polici **oběmnou** knihu, v níž byl také návod, jak na vosy vyzrát.

(CZVV)

max. 4 body

5 Najděte ve výchozím textu šest slov, která jsou zapsána s pravopisnou chybou, a napište je pravopisně správně.

Doporučení: Netipujte! Opravte pouze ta slova, u kterých jste si jisti, že jsou ve výchozím textu zapsána s pravopisnou chybou.

Zdůvodnění

- Pokud je podmětem podstatné jméno rodu ženského v čísle množném (*pastviny*), v koncovce přičestí činného musí být *-y* (*upoutaly*).
- Podstatné jméno *motýl* se skloňuje podle vzoru *pán* (*pozorovali pány – pozorovali motýly*).

- Příslovce *neúnavně* je odvozené od příslovce *únavně* pomocí předpony *ne-*.
- V koncovkách přítomných tvarů se vždy píše *-í* (*připraví*).
- Přídavné jméno *zuřivý* se skloňuje podle vzoru *mladý* (*zuřivých – mladých*).
- Přídavné jméno *objemný* má předponu *ob-* a kořen *-jem-*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 6–10

(1)

Usednout kapr na stromě
a vyzpěvovat v listí,
tak by vám stejně jako mně
připadal dosti pitomě –
ó tím si budme jisti.

(2)

Je taky celkem jasné proč:
jednal by proti zvyku.
Vždyť kaprovi jde, víme oč –
o vodu, kdežto červotoč
zas žije v prádelníku.

(3)

Na zpěv a let je zvyklý pták,
pól na polární záře,
peřina ovšem na povlak,
a proti tomu zase vlak
spíš na železničáře.

(4)

Dopis má bílou obálku,
loď pluje přes poledník,
sekyra seká do špalku,
babka má **brýle** na dálku,
a na nudle má cedník.

(5)

Kopyto, pytel, pivo, prak,
všechno má svoje místo,
sýkora, sysel, sněhulák –
a buď moc rád, že je to tak,
ty jeden pesimisto.

(E. Frynta, *Závratné pomyšlení, zkráceno*)

max. 2 body

6 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá výchozímu textu (A), nebo ne (N):

	A	N
6.1 Výchozí text je próza.	☐	☒
6.2 Každá sloka má stejný počet veršů.	☒	☐
6.3 Výchozí text je ukázkou uměleckého textu.	☒	☐
6.4 V první sloce se první verš rýmuje se dvěma bezprostředně následujícími verši.	☐	☒

Zdůvodnění

- 6.1 – **nepravdivé tvrzení** → text je veršovaný, uspořádaný do pravidelných slok, jde tedy o poezii
- 6.2 – **pravdivé tvrzení** → každá sloka má pět veršů
- 6.3 – **pravdivé tvrzení** → výchozí text má především funkci estetickou, jazykové prostředky užitá ve výchozím textu jsou příznačné pro umělecký styl
- 6.4 – **nepravdivé tvrzení** → v první sloce se první verš rýmuje se třetím a čtvrtým veršem (*na stromě × jako mně × pitomě*), nikoli s druhým veršem (*na stromě × v listí*)

1 bod

7 Která z následujících možností nejspíše obsahuje hlavní myšlenku výchozího textu?

- A) ty jeden pesimista
- B) ó tím si budme jisti
- C) všechno má svoje místo
- D) je taky celkem jasné proč

Zdůvodnění

Báseň začíná tím, že zpívající kapr na stromě by působil nepatřičně, protože by jednal proti tomu, co je obvyklé: kapr totiž patří do vody. Báseň pokračuje tím, že se uvádí příklady toho, co je obvyklé, běžné: červotoč žije ve dřevě, pták létá a zpívá, sekyrou se seká dřevo atd. Hlavní myšlenkou básně tedy je, že všechny věci a všichni živočichové mají své určité místo.

1 bod

8 Které z následujících slov je mnohoznačné?

- A) povlak
- B) červotoč
- C) prádelník
- D) železničář

Zdůvodnění

Slovo *povlak* má více významů, např. *tenká vrstva na povrchu* (povlak na jazyku), *ochranný obal* (povlak na křeslo), *ložní prádlo* (povlak na polštář).

1 bod

9 Které z následujících tvrzení je pravdivé?

(Posuzované slovo je ve výchozím textu zvýrazněno.)

- A) Slovo *brýle* není v textu použito ve 4. pádu.
- B) Slovo *brýle* má 2 souhlásky a 3 samohlásky.
- C) Slovo *brýle* je ve všech pádech dvojslabičné.
- D) Slovo *brýle* nemá nikdy tvar jednotného čísla.

Zdůvodnění

- Slovo *brýle* je v textu užito ve 4. pádu: *koho, co má babka? – brýle.*
- Slovo *brýle* má 3 souhlásky (*b, r, l*) a 2 samohlásky (*y, e*).
- Slovo *brýle* je v 7. pádě čísla množného tříslabičné (*brýlemi*).
- Slovo *brýle* nemá nikdy tvar jednotného čísla (*jedny brýle jsou levné, nikoli jedny brýle je levné*), jde o podstatné jméno pomnožné.

1 bod

10 Vypište z výchozího textu všechna tříslabičná vyjmenovaná slova.

(Vyjmenovaná slova hledejte ve třetí, čtvrté a páté části výchozího textu.)

Řešení

kopyto, sýkora

11 Uspořádejte jednotlivé části textu (A–F) tak, aby na sebe navazovaly:

A) Nebyla tady ani žádná města, ani žádné silnice, a dokonce tady nebyli ani žádní lidé.

B) Proto se takovým horám říká sopky. V některých z nich vybuchují rozžhavené kameny ještě dneska.

C) V nich žili obrovití ještěři, kterým se říká dinosauři, a také různé praopice a praptáci. Byly tady taky kopce. A vysoké hory.

D) Před mockrát moc lety a jednou vteřinkou to na zemi vypadalo docela jinak.

E) Zato tady byla nekonečná moře a v nich žily prapodivné ryby s velkými hlavami a ježatými ploutvemi. Taky tady bylo hodně lesů.

F) V některých byla uprostřed díra a z té se pořád kouřilo. Každou chvíli to někde zarachotilo, žhavé kamení vyletělo do vzduchu a všechno začalo soptit.

(P. Teisinger, Človíčková dobrodružství, upraveno)

První část: _____

Druhá část: _____

Třetí část: _____

Čtvrtá část: _____

Pátá část: _____

Šestá část: _____

Řešení

První část: D)

Druhá část: A)

Třetí část: E)

Čtvrtá část: C)

Pátá část: F)

Šestá část: B)

D) Před mockrát moc lety a jednou vteřinkou to na zemi vypadalo docela jinak. **A)** Nebyla tady ani žádná města, ani žádné silnice, a dokonce tady nebyli ani žádní lidé. **E)** Zato tady byla nekonečná moře a v nich žily prapodivné ryby s velkými hlavami a ježatými ploutvemi. Taky tady bylo hodně lesů. **C)** V nich žili obrovití ještěři, kterým se říká dinosauři, a také různé praopice a praptáci. Byly tady taky kopce. A vysoké hory. **F)** V některých byla uprostřed díra a z té se pořád kouřilo. Každou chvíli to někde zarachotilo, žhavé kamení vyletělo do vzduchu a všechno začalo soptit. **B)** Proto se takovým horám říká sopky. V některých z nich vybuchují rozžhavené kameny ještě dneska.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 12–17

(1) Objevovat, obchodovat, rybařit, pobavit se i bojovat – *****, proč lidé opouštějí souš a vydávají se na vodu, je mnoho. Po tisíce let lidé vymýšlejí nové a nové prostředky, jak vodní plochu překonat bezpečněji a rychleji.

(2) Nejstarším prostředkem přepravy po vodě jsou vory. Ty na rozdíl od člunů nejsou plavidly jen kvůli své konstrukci, ale zejména proto, že se vyrábějí z materiálu, který plave, tedy například ze dřeva. V Kanadě nebo Rusku byly vory zhotovovány svazováním kmenů, jejich obvyklým cílem bylo přepravit dříví po řekách.

(3) **Vor také využil ke svému bádání známý norský cestovatel.** Thor Heyerdahl chtěl dokázat, že plavba z Jižní Ameriky do Polynésie je možná i bez moderního vybavení. Na voru urazil něco málo přes 6 800 kilometrů (3 700 námořních mil).

(4) Často využívaným plavidlem je také člun. **Okolnosti vzniku člunu vyvolávají množství otázek.** Na počátku možná bylo pozorování duté ulity vznášející se na vodě. To ale není příliš podstatné. **Řada odborníků označuje člun za vynález stejně významný jako kolo.** Dřevěný člun je předchůdcem plachetnic. Kromě dřeva se však k výrobě člunů používala také kůže z různých zvířat.

(5) V Indii se ke zhotovení člunů používá buvolí kůže, v Tibetu zase kůže z jaků. **Indiáni překračovali řeky v tzv. býčích člunech zhotovených z bizoní kůže,** tulení kůží se potahovaly kajaky v arktických oblastech. Poslední dobou se ale počet tuleňů výrazně snížil.

(E. Kentley, *Lodě, upraveno*)

max. 2 body

12 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým ve výchozím textu (A), nebo ne (N):

	A	N
12.1 Vory se vyrábějí pouze ze dřeva.	☐	☒
12.2 Dřevěný člun je mladší než plachetnice.	☐	☒
12.3 Indiáni používali čluny zhotovené z kůže dvou různých zvířat.	☐	☒
12.4 Jedna námořní míle označuje delší vzdálenost než jeden kilometr.	☒	☐

Zdůvodnění

Pravdivost/npravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou ve výchozím textu vyznačeny příslušnou barvou.

max. 2 body

13 Vypište ze všech vět zvýrazněných ve výchozím textu základní skladební dvojice.

Řešení

ZSD z první zvýrazněné věty: podmět = cestovatel; přísudek = využil.

ZSD z druhé zvýrazněné věty: podmět = okolnosti; přísudek = vyvolávají.

ZSD z třetí zvýrazněné věty: podmět = řada; přísudek = označuje.

14 Které z následujících slov nejspíše patří na vynechané místo (*****) ve výchozím textu?

- A) cest
- B) metod
- C) důvodů
- D) způsobů

Zdůvodnění

Klíčem k řešení úlohy je slovo, které bezprostředně následuje za vynechaným místem, tedy příslovce *proč*: jeho význam je totiž otázka po příčině, důvodu, smyslu, účelu. V úvodu posuzovaného větného celku jsou pak uvedeny konkrétní příklady důvodů, *proč lidé opouštějí souš a vydávají se na vodu* (protože chtějí objevovat, rybařit atd.).

15 Která z následujících možností bezprostředně navazuje na výchozí text?

- A) Jejich kajaky se proto odedávna vyrábějí z vodotěsného plátna.
- B) Jejich kajaky se proto stále častěji vyrábějí z vodotěsného plátna.
- C) Jejich kůže je proto odedávna nahrazována vodotěsným plátnem.
- D) Jejich kůže je proto stále častěji nahrazována vodotěsným plátnem.

Zdůvodnění

V závěru textu je uvedena informace, že v arktických oblastech se na potahování kajaků používá tulení kůže, text končí větou *Poslední dobou se ale počet tuleňů výrazně snížil*. Zájmeno *jejich* uvedené na začátku každé možnosti musí tedy odkazovat k *tuleňům*, možnosti A) i B) lze proto vyloučit (tulení totiž nemají kajaky). Možnost C) obsahuje formulaci *je proto odedávna nahrazována*, což logicky odporuje informaci z poslední věty výchozího textu, konkrétně časovému údaji *poslední dobou*. Na výchozí text tedy bezprostředně navazuje pouze možnost D), v níž jednak zájmeno *jejich* odkazuje k *tuleňům* (*jejich kůže*), jednak obsahuje informaci, že tulení kůže je stále častěji nahrazována vodotěsným plátnem (tato skutečnost souvisí s výrazným snížením počtu tuleňů).

16 Která z následujících možností obsahuje pouze slova se stejnou předponou?

(Posuzovaná slova jsou ve stejném tvaru jako ve výchozím textu.)

- A) opouštějí, otázek, odborníků
- B) pobavit, podstatné, potahovaly
- C) objevovat, obchodovat, obvyklým
- D) překonat, předchůdcem, překračovali

Zdůvodnění

Pouze v možnosti C) mají všechna slova stejnou předponu: ob-jevovat (slovo příbuzné je např. *projevovat*), ob-chodovat (slovo příbuzné je např. *pochodovat*), ob-vyklý (slovo příbuzné je např. *zvyklý*). V ostatních posuzovaných možnostech se vyskytují slova se dvěma různými předponami:

- o-pouštějí (slovo příbuzné je např. *spouštět*), o-tázek (slovo příbuzné je např. *tázat se*), od-borníků (slovo příbuzné je např. *přeborník*);

- po-bavit (slovo příbuzné je např. *zabavit*), pod-statné (slovo příbuzné je např. *zastat*), po-tahovaly (slovo příbuzné je např. *vytahovat*);
- pře-konat (slovo příbuzné je např. *vykonat*), před-chůdcem (slovo příbuzné je např. *chodec*), pře-kračovali (slovo příbuzné je např. *vykračovat*).

max. 3 body

17 Vypište z druhého odstavce výchozího textu všechna podstatná jména, která jsou v něm užita v 7. pádu.

Řešení

prostředkem, plavidly, svazováním, cílem

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOZE 18

Muž obvině*ý z protistátní či*osti si ve vězení psal de*ík.

(CZVV)

1 bod

18 Na vynechaná místa (*) ve výchozím textu je třeba doplnit N/NN tak, aby věta byla pravopisně správně. Ve které z následujících možností jsou N/NN uvedena v odpovídajícím pořadí?

- A) n – nn – n
- B) n – n – nn
- C) nn – n – nn
- D) nn – nn – n

Zdůvodnění

- Přídavné jméno *obviněný* je odvozeno od tvaru slovesa *obvinit*, konkrétně od *obviněn*, koncovkou *-ý*.
- Podstatné jméno *činnost* je příbuzné s přídavným jménem *činný*, které je odvozeno od slova *čin* příponou *-ný*.
- Podstatné jméno *deník* je odvozeno od podstatného jména *den* příponou *-ík*.

VÝCHOZÍ TEXTY K ÚLOHÁM 19–24

TEXT 1

V životě každého chlapce nadejde jednou okamžik, kdy ho uchvátí touha vykopávat poklady. Tato touha posedla jednoho dne Toma. Jediný ze všech Tomových kamarádů, který s ním do toho šel, byl Huck Finn.

„Hucku, prý když chce člověk najít poklad, musí zjistit, kam přesně o půlnoci při měsíci padá stín větve, a tam potom musí začít kopat. Zkusíme to s tamhle tím uschlým stromem na kopci. Sejdeme se tam v půl dvanácté.“

Chlapci byli na místě ještě před stanovenou dobou setkání. Seděli ve stínu a čekali. Duchové si šeptali v šelestícím listí, strašidla se ukrývala v temných koutech, z dálky se ozýval nárek velkého psa, na nějž z koruny stromů odpovídala sova. Po nějaké době hoši usoudili, že nadešla půlnoc. Podle stínu větve si označili místo a začali kopat. Srdce jim poskočilo pokaždé, když krumpáč o něco zavadil. Ale vždy to byl buď kámen, nebo kus dřeva.

Nakonec Tom řekl: „K ničemu to nevede, Hucku, nic nenajdeme. Určili jsme čas jenom od oka.“

Huck upustil lopatu. „Máš pravdu, necháme toho. Navíc mám pocit, jako by pořád něco stálo za mnou. Bojím se obrátit, protože třeba tam jsou strašidla.“

„Já taky, Hucku. Taky skoro vždycky, když lidi zakopávají pod strom poklad, k tomu dávají mrtvého muže, aby jim to hlídal.“

„Propána! Tome, nerad se ochomýtám tam, kde jsou mrtví lidé.“

„Já si s nimi taky nechci nic začínat. Co kdyby ten zdejší vystrčil lebku a něco řekl!“

(M. Twain, Dobrodružství Toma Sawyera, upraveno)

TEXT 2

Zvukomalba – zvuk slova nebo slovního spojení napodobuje skutečný zvuk, který vydává nějaký tvor nebo věc, o nichž se mluví: např. *mňoukat* (slovo připomíná zvuk, který vydává kočka); *na topole podle skal zelený mužik zatleskal* (úsek textu připomíná tleskání).

(CZVV)

max. 2 body

19 Rozhodněte o každém z následujících tvrzení, zda odpovídá informacím obsaženým v TEXTU 1 (A), nebo ne (N):

	A	N
19.1 Pod stromem byla zakopána lebka mrtvého muže.	☐	☒
19.2 Tom a Huck si byli jisti tím, že začali kopat díru přesně o půlnoci.	☐	☒
19.3 Huck šel hledat s Tomem poklad, protože byl jediný Tomův kamarád.	☐	☒
19.4 Tomovi někdo poradil, že poklad je ukrytý pod uschlým stromem na kopci.	☐	☒

Zdůvodnění

Pravdivost/nepravdivost posuzovaných tvrzení dokládají pasáže, které jsou v TEXTU 1 vyznačeny příslušnou barvou.

max. 3 body

20 Vypište z úseků TEXTU 1, které jsou vyznačeny tučně, všechna zájmena.

Řešení

každého, ho, jim, něco

21 Ve které z následujících dvojic slov je stejný významový vztah jako ve dvojici slov KRUMPÁČ – LOPATA?

- A) čočka – hrách
- B) malina – ovoce
- C) polička – dřevo
- D) strom – borovice

Zdůvodnění

V možnosti A) je mezi slovy stejný významový vztah jako v posuzované dvojici slov: jak slovo *krumpáč*, tak slovo *lopata* označují druh ručního náradí; jak slovo *čočka*, tak slovo *hrách* označují druh luštěniny. Mezi slovy *krumpáč* a *lopata* je významový vztah souřadnosti, totéž platí i pro dvojici *čočka – hrách*. V ostatních posuzovaných možnostech je mezi slovy jiný významový vztah:

- slovo *malina* označuje druh ovoce → slovo *malina* je významově podřazené slovu *ovoce*;
- slovo *polička* označuje druh nábytku, slovo *dřevo* označuje materiál, ze kterého může být polička vyrobena → slovo *polička* není významově souřadné se slovem *dřevo*;
- slovo *borovice* označuje druh jehličnatého stromu → slovo *strom* je významově nadřazené slovu *borovice*.

22 Kterým z následujících slov lze nahradit slovo STANOVENÝ tak, aby význam TEXTU 1 zůstal zachován?

(Posuzované slovo je v TEXTU 1 podtrženo.)

- A) určený
- B) zjištěný
- C) spočítaný
- D) předepsaný

Zdůvodnění

- Slovo *určený* má význam *stanovený, určitý, příslušný*; pokud slovo *stanovený* nahradíme slovem *určený*, význam TEXTU 1 zůstane zachován (*před určenou dobou setkání*).
- Slovo *zjištěný* má význam *vypátraný, odhalený, vyzkoumaný*; pokud bychom slovo *stanovený* nahradili slovem *zjištěný*, význam TEXTU 1 by se změnil (*před zjištěnou dobou setkání*).
- Slovo *spočítaný* má význam *počítáním stanovený počet, sečtený*; pokud bychom slovo *stanovený* nahradili slovem *spočítaný*, význam TEXTU 1 by se změnil (*před spočítanou dobou setkání*).
- Slovo *předepsaný* má význam *úředně, předpisem stanovený*; pokud bychom slovo *stanovený* nahradili slovem *předepsaný*, význam TEXTU 1 by se změnil (*před předepsanou dobou setkání*).

23 Která z následujících možností není souvětí?

- A) Seděli ve stínu a čekali.
 B) Ale vždy to byl buď kámen, nebo kus dřeva.
 C) Podle stínu větve si označili místo a začali kopat.
 D) Navíc mám pocit, jako by pořád něco stálo za mnou.

Zdůvodnění

Větný celek uvedený v možnosti B) obsahuje pouze jedno sloveso v určitém tvaru (*byl*), jde tedy o větu jednoduchou. Ostatní posuzované větné celky obsahují vždy dvě slovesa v určitém tvaru, jsou tedy souvětím:

- Seděli ve stínu a čekali.
- Podle stínu větve si označili místo a začali kopat.
- Navíc mám pocit, jako by pořád něco stálo za mnou.

max. 2 body**24 Rozhodněte o každém z následujících úseků TEXTU 1, zda se v něm uplatňuje zvukomalba (A), nebo ne (N):**

Při řešení úlohy vycházejte z definice v TEXTU 2.

	A	N
24.1 z koruny stromů odpovídala sova	☐	☒
24.2 duchové si šeptali v šelestícím listí	☒	☐
24.3 z dálky se ozýval nářek velkého psa	☐	☒
24.4 strašidla se ukryvala v temných koutech	☐	☒

Zdůvodnění

Zvuk slova *šeptat* je podobný zvuku tichého hlasu, zvuk slova *šelestící* je podobný zvuku pohybujících se listů stromů. V ostatních posuzovaných úsecích se zvukomalba neuplatňuje.

max. 2 body**25 Na každé vynechané místo (*****) v příslovích doplňte příslušné slovo:**

- 25.1 Hanka je velmi upřímná, každému vždy řekne, co si myslí. Platí pro ni: Co na srdci, to na *****.
- 25.2 Doma jsem řekl, že stoprocentně vyhraju matematickou olympiádu. Maminka odvětila: Neříkej hop, dokud *****.

Řešení

25.1 – jazyku

25.2 – nepřeskočíš (jsi nepřeskočil)

26 Přiradte k jednotlivým obrázkům (26.1–26.4) odpovídající popis (A–F):

(Každou možnost z nabídky A–F můžete přiřadit pouze jednou. Dvě možnosti zbudou a nebudou použity.)

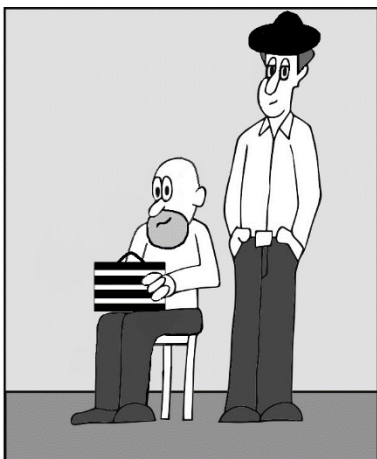
26.1

26.2

26.3

26.4

(CZVV)

- A) Pouze jeden muž nemá ani klobouk, ani plnovous. Na tašce jsou vidět vodorovné pruhy.
- B) Oba muži jsou bez klobouku. Ten, který je plešatý, nemá knír. Na tašce jsou vidět svislé pruhy.
- C) Pouze jeden muž má klobouk a zároveň má také plnovous. Na tašce jsou vidět svislé pruhy.
- D) Oba muži jsou bez klobouku, jeden z nich má pleš. Na tašce je vidět lichý počet bílých pruhů.
- E) Pouze jeden muž nemá klobouk a zároveň je plešatý. Na tašce je vidět lichý počet bílých pruhů.
- F) Oba muži jsou bez klobouku, jeden z nich nemá ani pleš, ani knír. Na tašce je vidět sudý počet bílých pruhů.

Řešení

26.1 – B)

26.2 – F)

26.3 – E)

26.4 – C)

Žádný z uvedených obrázků neodpovídá ani možnosti A), ani možnosti D).

max. 2 body

27 Rozhodněte o každé z následujících možností, zda je napsána pravopisně správně (A), nebo ne (N):

	A	N
27.1 Rodiče my koupili nové lyže a blýskavé sportovní brýle.	☐	☒
27.2 Chlapci v dílně opílovali kus desky a vyrobili úžasné krmítko.	☐	☒
27.3 Oba vzpomínali na zajímavý výlet i na neobyčejného průvodce.	☒	☐
27.4 Petr míval na vysvědčení většinou vyznamenání a byl na to pyšný.	☒	☐

Zdůvodnění

- Ve větě je užit tvar zájmena *já*, správný zápis je tedy *mi*.
- Sloveso *vyrobit* není příbuzné s vyjmenovaným slovem *být*; po kořeni *-rob-* následuje slovesná přípona *-i-* a koncovka *-t*.

VÝCHOZÍ TEXT K ÚLOHÁM 28–29

Prodám sochu mistra Yody v životní velikosti. Měří 89 cm, její hmotnost je 25 kg. Má skvělé detaily, zejména obličej je dokonale propracovaný. Zvukové efekty světelného meče vás okouzlí. Socha je unikátní, vyrobeno bylo pouze několik stovek kusů. V případě zájmu mě kontaktujte prostřednictvím e-mailu.

(Vzhledem k povaze jedné z úloh není zdroj výchozího textu uveden.)

1 bod

28 Napište podstatné jméno zdrobnělé rodu středního, které je příbuzné se slovem SVĚTELNÝ a zároveň se skloňuje podle vzoru MĚSTO.

Řešení

světélko (světýlko)

1 bod

29 Výchozí text je doslovný přepis celého inzerátu otištěného v novinách, chybí v něm však některé údaje. Která z následujících možností uvádí dva nejpodstatnější?

- A) kontakt na prodávajícího a důvod prodeje předmětu
- B) cena prodávajícího předmětu a kontakt na prodávajícího
- C) rok výroby prodávajícího předmětu a důvod prodeje předmětu
- D) cena prodávajícího předmětu a rok výroby prodávajícího předmětu

Zdůvodnění

Inzerát je krátké placené oznámení v hromadných sdělovacích prostředcích, jehož prostřednictvím se něco prodává či kupuje. Aby mohl být obchod uskutečněn, musí být součástí inzerátu kontakt na prodávajícího. Dalším podstatným údajem, který by v inzerátu neměl chybět, je alespoň orientační cena prodávaného předmětu.

1 bod

30 Která z následujících vět je zapsána pravopisně správně?

- A) Kolem auta se začal **vyřít** prach.
- B) Po operaci začal **vydět** daleko lépe.
- C) Dárek pro tatínka chtěl vybrat úplně sám.
- D) Vždy se chtěl dlouze **výtat** se všemi přáteli.

Zdůvodnění

- Sloveso *vířit* není vyjmenované slovo ani příbuzné s některým z vyjmenovaných slov, je příbuzné s podstatným jménem *vír*, které má význam *točivý pohyb*.
- Sloveso *vidět* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov, neobsahuje předponu *vy-*.
- Sloveso *vítat* není vyjmenované slovo ani slovo příbuzné s některým z vyjmenovaných slov, neobsahuje předponu *vý-*.